

Neziskové organizace jako pořadatelé veřejných sbírek

Jedním z významných zdrojů, prostřednictvím kterého získávají neziskové organizace finanční prostředky na svoji činnost, je pořádání veřejných sbírek. O konání veřejné sbírky má veřejnost možnost se dovědět a získat další informace na Ministerstvu vnitra, které vede ze zákona **centrální evidenci sbírek**. Následující text zachycuje nejdůležitější zjištění vyplývající z analýzy této evidence.

Marie Hladká, Centrum pro výzkum neziskového sektoru

Konání veřejné sbírky

Postup při vyhlášení, průběhu a ukončení veřejné sbírky rozebírá platný zákon o veřejných sbírkách č. 117/2001 Sb. (který dosud nebyl novelizován¹) a který nahradil s účinností od 1. 6. 2001 dosavadní právní úpravu. Významnými přednostmi nového zákona je především: definování pojmu veřejná sbírka, ustanovení povinnosti oznámit zahájení sbírky správnímu úřadu, vymezení způsobů provádění, vyúčtování a okruhu osob, které mohou sbírku pořádat. Konání veřejné sbírky je založeno na oznamovacím principu. Pokud má právnická osoba v úmyslu provozovat veřejnou sbírku a shromáždí-li všechny zákonem určené údaje a potvrzení, dodá je příslušnému krajskému úřadu (ten, v jehož obvodu má právnická osoba své sídlo). Právnické osoby mající sídlo v Praze se obracejí na Magistrát hlavního města Prahy.

Účel veřejné sbírky

Oblíbenost veřejných sbírek dokumentují data Ministerstva vnitra ČR ze dne 2. ledna 2008, kdy bylo v databázi evidováno **513 veřejných sbírek**. Přestože veřejné sbírky jsou často spojovány s neziskovými organizacemi, jejich finančního potenciálu využívají rovněž podnikatelské subjekty (převážně sdružení s ručením omezeným) a územní samosprávné celky - města, obce a jejich příspěvkové organizace. Z tabulky 1 je evidentní významné zastoupení nestátních neziskových organizací² (NNO) mezi pořadateli veřejných sbírek. Dominantní postavení náleží občanským sdružením a jejím organizačním složkám (230 sbírek), dále pak územním samosprávným jednotkám a jejich příspěvkovým organizacím (92 sbírek), církevním organizacím (75 sbírek).

Dle dostupné evidence veřejných sbírek deklaruje značná část sbírek charitativní, humanitární účel. Pokud se blíže podíváme na označení veřejné sbírky a její popis, je možné sbírky dále rozčlenit do několika námi zvolených kategorií, které přesněji vystihují jejich hlavní účel (kategorie „Ostatní“ zahrnuje např. zájmovou činnost, ochranu lidských práv a služby právní ochrany, poskytování informací a vydavatelství). NNO vyhláší veřejné sbírky nejčastěji za účelem podpory sociálních služeb (148 sbírek), podpory zdraví (59 sbírek) a uchování kulturních hodnot (54 sbírek). Ziskové organizace jsou zastoupeny 17 sdruženími s ručením omezeným, které vybírají prostředky převážně na podporu zdraví, dále pak jednou akciovou společností – dopravním podnikem. Územně samosprávné jednotky vyhláší převážně veřejné sbírky na uchování kulturních hodnot a na podporu místního a regionálního rozvoje.

---

¹ Přípravená novela byla Vládou České republiky dne 12. 3. 2007 zamítnuta.

² Nestátní neziskové organizace chápeme jako souhrnné označení pro organizace s právní formou občanské sdružení, organizační složka sdružení, obecně prospěšná společnost, evidovaná právnická osoba (dříve církevní právnická osoba), nadace a nadační fond.

Tabulka 1: Počet vyhlášených sbírek u jednotlivých poskytovatelů a jejich účel

Právní forma	Sport	Uchování kulturních hodnot	Vzdělávání	Ochrana životního prostředí	Místní a regionální rozvoj	Humanitární pomoc jiným zemím	Pomoc v nouzi, charitativní účel	Zdraví	Sociální služby	Náboženství	Ostatní	CELKEM
církevní organizace		25	1		1	6	6	2	32	2		75
nadace a nadační fond	1	4	3	2	3	5	4	12	18		1	53
obecně prospěšná společnost		1	8	1	2	7	2	5	13	1		40
občanské sdružení, organizační složka sdružení	7	24	13	22	6	10	7	40	85	4	12	230
mezinárodní organizace			1			1						2
politická strana		1			1							2
školská právnická osoba		1										1
sdružení s ručením omezeným		2			1	1		9	4			17
akciová společnost		1										1
územní samosprávná jednotka, příspěvková organizace	3	32	10	13	15	1		9	5	2	2	92
CELKEM	11	91	36	38	29	31	19	77	157	9	15	513

Zdroj: Databáze veřejných sbírek, Ministerstvo vnitra, sestaveno autorkou.

Způsob realizace a délka konání

Dle zákona je umožněno provozovat sbírku kombinací několika způsobů. V průměru je jedna sbírka prováděna třemi způsoby (6 sbírek využívá všechny způsoby). Nejčastějším způsobem je shromažďování příspěvků na předem vyhlášeném bankovním účtu (93 %), dále pak prostřednictvím pokladniček (70 %), pronájmem telefonní linky (58 %) a prodejem předmětů (40 %). Nejméně využívanými způsoby jsou prodej vstupenek a sběrací listiny.

Většina sbírek (74 %) je vyhlášena v rámci celé České republiky, na území vybraného města jsou vyhlášovány sbírky převážně územními samosprávnými jednotkami, na území kraje vyhláší polovinu sbírek občanská sdružení. Nejčastěji využívají pořadatelé maximálního limitu pro dobu trvání sbírky - tedy tři let (90 % sbírek), v databázi však najdeme sbírky, které tento zákonný limit překračují.

Závěrem je nutné konstatovat, že dostupná evidence neumožňuje snadné vyhledání konkrétního subjektu provádějícího sbírku, což zhoršuje jak orientaci v probíhajících veřejných sbírkách, tak i možnost ověřování probíhajících sbírek veřejností.